

Fənn sillabusu

İxtisas: 050409-"Mühasibat", 050406-"Maliyyə"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Vergitutma

Fənnin proqramı: ARTN-nin 12.11.2012-ci il tarixli 2038 sayılı əmr və (Fənn müəllimi tərəfindən tərtib olunmuş 12 sentyabr 2025-ci il tarixli 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilən işçi tədris proqramı).

Kodu: IPF-B16

Tədris ili: IV- (2025/2026)-Semestr: I

Tədris yükü: Auditoriya saatının cəmi: 30 saat (30 saat müəhazirə)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya:

II. Müəllim haqqında məlumat: Tağızadə Səriyyə Cəfər qızı, baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: III-V gün saat 13⁰⁰-15⁰⁰.

E-mail ünvanı: sariyyatagizade@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. F.Ə. Məmmədov, A.F. Musayev, M.M. Sadiqov, Y.A. Kəlbəyev, Z.N. Rzayev "Vergilər və vergitutma". Dərslik. Bakı 2010

2. Aydın Kərimov "Mühasibat uçotu, vergilər". Bakı, 2012

3. F. Məmmədov "Azərbaycanın milli vergi sistemi". Bakı, 2011

4. M. Məcidov "Vergi sistemi" Dərslik. Bakı, 2013

5. Vergiyə giriş. Dərslik (2014-cü ildə edilmiş əlavə və dəyişikliklərlə). Şamaxı, 2014

Əlavə ədəbiyyat

6. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsi. Bakı, Qanun 2014

7. Kəlbəyev Y. A., Məhərrəmov R.B., Rzayev P.Q. Xarici ölkələrin vergi sistemi. Dərslik. Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı. 2011, 554 səh.

8. Məmmədov Ə.C., Seyfullayev İ.Z. "Vergi və investisiya mühiti", Bakı, 2013, 376 səh.

9. <http://www.taxes.gov.az>

10. <http://www.e-taxes.gov.az>

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş, Mikroiqtsadiyyat və Makroiqtisadiyyat fənnlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizin davamlı inkişaf strategiyasına uyğun olaraq digər sahələrdə olduğu kimi, vergi sistemində də vergi qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi, vergi inzibətçiliyinin möhkəmləndirilməsi və müasir informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi sahələrində davamlı, sistemli və səmərəli vergi siyasəti həyata keçirilir. Aparılan uğurlu iqtisadi, o cümlədən, vergi siyasəti ölkənin makroiqtisadi göstəricilərində də öz əksini tapmışdır. Ölkəmizdə milli iqtisadiyyatının bazar prinsipləri əsasında inkişafı, sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsi iqtisadiyyatda vergilərin rolunu artırmışdır. Bu fənnin tədrisində məqsəd gələcək iqtisadçılara vergilər, vergilərin hesablanması qaydaları, vergilərdən azad olunma, vergi dərəcələri, vergilərə aid nəzəri və praktik məsələlərin həllinə dair biliklər öyrətməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 bal tələbə semestr ərzində, 50 bal isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;

- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.
Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında).

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Auditoriya saatinin cəmi: 30 saat (30 saat müəhazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh. Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə mövzuları		
1	Mövzu . Vergilərin yaranması və inkişafı Plan: 1.Vergitutmanın inkişaf mərhələləri 2.X əsrə qədər Azərbaycanda vergitutma 3.X-XVIII əsrlərdə Azərbaycanda vergilər 4.XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda birbaşa vergilər və onların tutulma qaydası. 5.XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda aksiz vergisi və rüsumlar. 6.XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda vergitutmanın təşkili. 7.Azərbaycan Demokratik Respublikasında vergilər(1918-1920-ci illər) 8.Sovet dövründə Azərbaycanda vergilər. 9.Müstəqillik dövründə Azərbaycan Respublikasında vergitutmanın inkişafı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
2	Mövzu . Vergilərin yaranması və inkişafı Plan: 1.Vergitutmanın inkişaf mərhələləri 2.X əsrə qədər Azərbaycanda vergitutma 3.X-XVIII əsrlərdə Azərbaycanda vergilər 4.XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda birbaşa vergilər və onların tutulma qaydası. 5.XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda aksiz vergisi və rüsumlar. 6.XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda vergitutmanın təşkili. 7.Azərbaycan Demokratik Respublikasında vergilər(1918-1920-ci illər) 8.Sovet dövründə Azərbaycanda vergilər. 9. Müstəqillik dövründə Azərbaycan Respublikasında vergitutmanın inkişafı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
3	Mövzu . Vergi nəzəriyyələri və onların təkamülü Plan: 1.Vergitutmanın ümumi nəzəriyyələri və onların mahiyyəti 2. Vergitutmanın xüsusi nəzəriyyələri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
4	Mövzu. Vergitutmanın əsasları Plan: 1.İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsində vergilərin rolu 2.Vergi siyasəti və onun təşkili 3.Vergilər və qeyri-vergi ödənişləri, onların mahiyyəti 4.Vergitutmanın xarakterik əlamətləri	2	

	5.Vergitutmanın funksiyaları 6.Vergitutmanın prinsipləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]		
5	Mövzu. Vergitutmanın əsasları Plan: 1.İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsində vergilərin rolu 2.Vergi siyasəti və onun təşkili 3.Vergilər və qeyri-vergi ödənişləri, onların mahiyyəti 4.Vergitutmanın xarakterik əlamətləri 5.Vergitutmanın funksiyaları 6.Vergitutmanın prinsipləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
6	Mövzu. Vergilər iqtisadi kateqoriya kimi Plan: 1.Verginin elementləri və onun növləri 2.Vergitutmanın əsas elementləri və onların mahiyyəti 3.Rezident və qeyri-rezident şəxslər 4.İqtisadi subyektin vergi yükü. 5.Vergi yükünün təyin edilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
7	Mövzu. Vergi menecmenti Plan: 1.Vergitutmanın idarə edilməsi 2.Vergi menecmentinin formaları 3.Vergi ödəyiciləri, onların hüquq və vəzifələri 4.Dövlət vergi orqanları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
8	Mövzu. Vergitutma prosesi Plan: 1.Vergitutma prosesinin əsas mərhələləri 2.İqtisadi subyektin uçot siyasəti 3.Vergi uçotu sistemi 4.Vergi uçotunun tətbiqi üsulları 5.Vergilərin hesablanması qaydası 6.Vergilərin ödənilməsi üsulları 7.Vergi güzəştləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
9	Mövzu. Vergitutma prosesi Plan: 1.Vergitutma prosesinin əsas mərhələləri 2.İqtisadi subyektin uçot siyasəti 3.Vergi uçotu sistemi 4.Vergi uçotunun tətbiqi üsulları 5.Vergilərin hesablanması qaydası 6.Vergilərin ödənilməsi üsulları 7.Vergi güzəştləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
10	Mövzu. Vergi nəzarəti Plan: 1.Kameral və səyyar vergi yoxlaması. 2.Səyyar vergi yoxlamasının keçirilməsi üçün vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin ərazilərə və ya binalara daxil olması 3.Vergi nəzarətində sənədlərin tələb edilməsi, ekspertiza 4.Vergi yoxlamasının materiallarına baxılmanın nəticələri üzrə qərarın çıxarılması. 5.Operativ vergi nəzarəti. Xronometraj metodu ilə müşahidə aparılması. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
11	Mövzu. Vergi planlaşdırılması Plan: 1.Vergi planlaşdırmasının mahiyyəti. 2. Vergi planlaşdırmasının əsas prinsipləri və mərhələləri. 3. Vergi planlaşdırmasının üsulları. 4.Vergilərin optimallaşdırılmasının növləri.	2	

	5. Vergilərin optimallaşdırılmasının prinsipləri. 6. Vergilərin optimallaşdırılmasının təşkili 7. Vergilərin optimallaşdırılmasının həyata keçirilməsi. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]		
12	Mövzu. Beynəlxalq vergi planlaşdırılması Plan: 1. Beynəlxalq vergi planlaşdırılmasının əsas xüsusiyyətləri 2. Hüquqi şəxslərin xarici-iqtisadi fəaliyyətinin təşkili formaları və onların vergi xüsusiyyətləri 3. Xaricdə tömə şirkətin yaradılmasının vergi xüsusiyyətləri 4. Beynəlxalq vergitutmada offşor mexanizmlər 5. İkiqat vergitutmanın mahiyyəti və tənzimlənməsi üsulları. 6. Birgə müəssisələrin yaradılmasının vergi xüsusiyyətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
13	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının vergi sistemi və vergi qanunvericiliyi Plan: 1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə tənzimlənən münasibətlər və vergilərin müəyyən edilməsinin, tutulmasının əsasları 2. Azərbaycan Respublikasında vergi sistemi və vergitutmanın formaları 3. Vergi qanunvericiliyi ilə tənzimlənən münasibətlərin iştirakçıları, vergi anlayışı və vergilərin müəyyən edilməsinin əsas şərtləri 4. Vergitutmanın əsas anlayışları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
14	Mövzu. Fiziki şəxslərin gəlir vergisi, hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi, əlavə dəyər vergisi və aksizlər Plan: 1. Fiziki şəxslərin gəlir vergisinin ödəyiciləri, vergitutma obyektı 2. Hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi və ödəyiciləri 3. Hüquqi şəxslərin mənfəət vergisindən azad olmalar və güzəştlər 4. Əlavə dəyər vergisi anlayışı, vergi ödəyiciləri 5. Əlavə dəyər vergisi üzrə vergitutma obyektı və vergi tutulan dövriyyənin dəqiqləşdirilməsi 6. Aksiz anlayışı. Vergi ödəyiciləri. Vergitutma obyektı 7. Aksiz vergisi tutulan əməliyyatın məbləği, vaxtı və aksiz vergisindən azad olmalar 8. Aksizli malların siyahısı və vergi dərəcələri. Aksizlər üzrə hesabat dövrü və aksizlərin ödənilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
15	Mövzu. Əmlak vergisi, torpaq vergisi, mədən vergisi, yol vergisi və sadələşdirilmiş vergi Plan: 1. Əmlak vergi ödəyiciləri, vergitutma obyektləri. Əmlak vergi dərəcələri 2. Fiziki şəxslərin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası 3. Müəssisənin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası. 4. Torpaq vergisi anlayışı, vergi ödəyiciləri və vergitutma obyektləri. 5. Torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları 6. Mədən vergisi anlayışı, vergi ödəyiciləri və vergitutma obyektı. 7. Verginin hesablanması qaydası, ödənilməsi müddəti və bəyannamənin verilməsi. 8. Yol vergisi üzrə vergi ödəyiciləri, vergitutma obyektı. 9. Yol vergisinin dərəcələri və yol vergisinin tutulması qaydaları. 10. Sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri və vergitutma obyektı. 11. Sadələşdirilmiş verginin hesablanması qaydası, ödəmə müddəti və bəyannamənin verilməsi. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-10]	2	
X	Cəmi:	30	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Fənnin tədrisi nəticəsində tələbələr vergilərin yaranması və inkişafı tarixi, Azərbaycanda vergilərin meydana gəlməsi, vergi nəzəriyyələri haqqında yetərincə biliklərə yiyələnəli, vergi siyasəti və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətləri, müasir vergi sisteminin xüsusiyyətləri haqqında bilməli, vergi münasibətləri iştirakçılarının hüquq və vəzifələri, məsuliyyəti, vergi işinin təşkili, vergi nəzarətinin formaları, tətbiq olunan maliyyə sanksiyaları və cərimələri, vergilərin hesablanması və uyğun büdcələrə ödənilməsi qaydaları, vergi güzəştləri və s. haqqında tam təsəvvürə malik olmalıdırlar.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Azərbaycan Demokratik Respublikasında vergilər (1918-1920-ci illər), müstəqillik dövründə Azərbaycan Respublikasında vergitutmanın inkişafı, vergitutmanın ümumi və xüsusi nəzəriyyələrini öyrənmək;

- Vergitutmanın əsas elementlərini, iqtisadi subyektin vergi yükünü və vergi yükünün təyin edilməsi qaydalarını mənimsəmək;
- Vergitutma prosesinin əsas mərhələlərini, vergi uçotu sistemini, vergilərin hesablanması və ödənilməsi üsullarını mənimsəmək;
- Vergi planlaşdırmasının mahiyyətini, vergi planlaşdırmasının üsullarını, vergilərin optimallaşdırılmasının növləri və prinsiplərini öyrənmək;
- Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə tənzimlənən münasibətlər və vergilərin müəyyən edilməsinin tutulmasının əsaslarını, Azərbaycan Respublikasında vergi sistemi və vergitutmanın formalarını mənimsəmək;
- Vergilərin ayrı-ayrı növlərini, vergi ödəyicilərini, vergitutma obyektini və dərəcəsini mənimsəmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları

I kollektiv sualları

1. Vergitutmanın inkişaf mərhələləri
2. XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda birbaşa vergilər və onların tutulma qaydası.
3. Azərbaycan Demokratik Respublikasında vergilər (1918-1920-ci illər)
4. Vergitutmanın ümumi nəzəriyyələri və onların mahiyyəti
5. İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsində vergilər
6. Vergilər və qeyri-vergi ödənişləri, onların mahiyyəti
7. Vergitutmanın xarakterik əlamətləri
8. Vergitutmanın funksiyaları
9. Vergitutmanın prinsipləri
10. Verginin elementləri və onun növləri

II kollektiv sualları

1. Vergitutmanın idarə edilməsi
2. Vergi ödəyiciləri, onların hüquq və vəzifələri
3. Vergitutma prosesinin əsas mərhələləri
4. Vergi uçotu sistemi
5. Vergilərin hesablanması qaydası
6. Vergilərin ödənilməsi üsulları
7. Kameral və səyyar vergi yoxlaması.
8. Operativ vergi nəzarəti. Xronometraj metodu ilə müşahidə aparılması.
9. Vergi planlaşdırmasının mahiyyəti.
10. Vergi planlaşdırmasının üsulları.

XV. İmtahan sualları

1. Vergitutmanın inkişaf mərhələləri
2. XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda birbaşa vergilər və onların tutulma qaydası.
3. XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda aksiz vergisi və rüsumlar
4. Azərbaycan Demokratik Respublikasında vergilər (1918-1920-ci illər)
5. Müstəqillik dövründə Azərbaycan Respublikasında vergitutmanın inkişafı
6. Vergitutmanın ümumi nəzəriyyələri və onların mahiyyəti
7. Vergitutmanın xüsusi nəzəriyyələri
8. İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsində vergilər
9. Vergilər və qeyri-vergi ödənişləri, onların mahiyyəti
10. Vergitutmanın xarakterik əlamətləri
11. Vergitutmanın funksiyaları
12. Vergitutmanın prinsipləri
13. Verginin elementləri və onun növləri
14. Vergitutmanın əsas elementləri və onların mahiyyəti
15. İqtisadi subyektin vergi yükü.
16. Vergi yükünün təyin edilməsi
17. Vergitutmanın idarə edilməsi
18. Vergi menecmentinin formaları
19. Vergi ödəyiciləri, onların hüquq və vəzifələri
20. Dövlət vergi orqanları
21. Vergitutma prosesinin əsas mərhələləri
22. Vergi uçotu sistemi
23. Vergi uçotunun tətbiqi üsulları
24. Vergilərin hesablanması qaydası
25. Vergilərin ödənilməsi üsulları
26. Vergi güzəştləri
27. Kameral və səyyar vergi yoxlaması.
28. Vergi nəzarətində sənədlərin tələb edilməsi, ekspertiza

29. Operativ vergi nəzarəti. Xronometraj metodu ilə müşahidə aparılması.
30. Vergi planlaşdırmasının mahiyyəti.
31. Vergi planlaşdırmasının əsas prinsipləri və mərhələləri.
32. Vergi planlaşdırmasının üsulları.
33. Vergilərin optimallaşdırılmasının növləri.
34. Vergilərin optimallaşdırılmasının prinsipləri.
35. Beynəlxalq vergi planlaşdırılmasının əsas xüsusiyyətləri
36. Hüquqi şəxslərin xarici-iqtisadi fəaliyyətinin təşkili formaları və onların vergi xüsusiyyətləri
37. Beynəlxalq vergitutmada offşor mexanizmlər
38. İkiqat vergitutmanın mahiyyəti və tənzimlənməsi üsulları.
39. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə tənzimlənən münasibətlər və vergilərin müəyyən edilməsinin, tutulmasının əsasları
40. Azərbaycan Respublikasında vergi sistemi və vergitutmanın formaları
41. Fiziki şəxslərin gəlir vergisinin ödəyiciləri, vergitutma obyektı
42. Hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi və ödəyiciləri
43. Əlavə dəyər vergisi anlayışı, vergi ödəyiciləri
44. Aksiz anlayışı. Vergi ödəyiciləri. Vergitutma obyektı
45. Fiziki şəxslərin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası.
46. Müəssisənin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası.
47. Torpaq vergisi anlayışı, vergi ödəyiciləri və vergitutma obyektləri.
48. Mədən vergisi anlayışı, vergi ödəyiciləri və vergitutma obyektı.
49. Yol vergisi üzrə vergi ödəyiciləri, vergitutma obyektı.
50. Sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri və vergitutma obyektı.

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il (01 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

B/m. Səriyyə Tağızadə

Deven for dos. Əlixan Bədəlov